

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vammaisuuksista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c ja 10 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vammaisuuksista annettua lakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia. Eläkettä saavan hoitotukea alettaisiin maksaa myös silloin, kun julkinen laitoshoido kestää yli kolme kuukautta. Muutos koskisi myös alle 16-vuotiaan vammaistukea, 16 vuotta täyttäneen vammaistukea sekä ruokavaliokorvausta.

Laitoshoidon vuoksi keskeytettyä vammaisuuksista alettaisiin maksaa uudelleen ilman hakemusta. Maksettavan vammaisuuksien suuruus määräytyisi keskeytetyn vammaisuuksien tukitason perusteella. Laitoshoidon asiakasmaksua ei otettaisi erityiskustannuksina huomioon vammaisuuksista myönnettäessä.

Asiakasmaksuista annettua lakia ehdote-

taan muutettavaksi siten, että pitkäaikaisen laitoshoidon maksu nousisi enintään 82 prosentista enintään 85 prosenttiin hoidossa olevan nettotuloista. Näissä nettotuloissa ehdotetaan otettavaksi huomioon myös laitoshoidossa olevalle maksettavat vammaisuuksit. Hoidettavan henkilökohtaiseen käyttöön jäävä vähimmäiskäyttövara olisi edelleen vähintään 90 euroa kuukaudessa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että eläkettä saavan korotettua ja ylintä hoitotukea alettaisiin maksaa 50 euron suuruisella veteraanilisällä korotettuna eläkkeensaajille, joille maksetaan ylimääräistä rintamalisää.

Esitys liittyy valtion vuoden 2010 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2010 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
1.1. Laitoshoitörajoituksen poistaminen vammaisuuksista	3
1.2. Asiakasmaksun korottaminen	5
1.3. Veteraanilisä.....	6
2. Esityksen vaikutukset	7
2.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset	7
2.2. Vaikutukset etuudensaajien asemaan	7
2.3. Vaikutukset kuntatalouteen	8
2.4. Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin	8
3. Asian valmistelu	9
4. Riippuvuus muista esityksistä.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotusten perustelut	10
1.1. Laki vammaisuuksista	10
1.2. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista	11
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	11
3. Voimaantulo	11
LAKIEHDOTUKSET	12
vammaisuuksista annetun lain muuttamisesta	12
sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c ja 10 b §:n muuttamisesta	14
LIITE	16
RINNAKKAISTEKSTIT	16
vammaisuuksista annetun lain muuttamisesta	16
sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7c ja 10 b §:n muuttamisesta	22

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Laitoshoidorajoituksen poistaminen vammaisetuuksista

Vammaisetuuksista annetun lain (570/2007; vammaisetuslaki) mukaisia Kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja eläkettä saavan hoitotuki sekä ruokavaliokorvaus. Vammaistuet ja hoitotuki on porrastettu henkilön tuen tarpeen perusteella kolmeen tasoon, perustukeen, korotettuun tukeen ja ylimpään tukeen. Vuonna 2009 vammaistuen määrä on perustuessa 85,59, korotetussa tuessa 199,71 ja ylimmässä tuessa 387,26 euroa kuukaudessa. Hoitotuen vastaavat määrät ovat 57,32, 142,70 ja 301,75 euroa kuukaudessa. Ruokavaliokorvausta maksetaan 21 euron suuruisena kaikille tukeen oikeutetuille.

Eläkettä saavan hoitotukea maksetaan vuonna 2009 noin 204 000 eläkkeensaajalle. Heistä noin 103 100 saa perushoitotukea, 72 800 korotettua hoitotukea ja 28 200 ylintä hoitotukea. Väestön ikääntyessä hoitotuen saajien määrä kasvaa. Vuosittain on tullut noin 5 000 uutta hoitotuen saajaa. Alle 16-vuotiaan vammaistukea sai vuonna 2008 noin 34 200 lasta. Lisäksi 16 vuotta täyttäneen vammaistukea sain noin 11 200 ja ruokavaliokorvausta noin 27 700 henkilöä.

Vammaisetuslain 24 §:n mukaan vammaisetuutta ei makseta jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa olevalle siltä ajalta, jonka hoito kestää yli kolme kuukautta. Sen jälkeen kun laitoshoido on kestänyt kolme kuukautta, vammaisetuuden maksaminen keskeytetään seuraavan kuukauden alusta. Maksun keskeyttäminen koskee samalla lailla kaikkia vammaisetuuksia. Jos laitoshoido päättyy, keskeytettyä vammaisetuutta aletaan maksaa hoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos laitoshoido kuitenkin päättyy viimeistään kuukauden 15 päivänä, vam-

maisetuutta aletaan maksaa päättymiskauden alusta.

Eläkettä saavan hoitotuen maksaminen oli vuoden 2008 lopussa keskeytetty julkisen laitoshoidon vuoksi noin 22 100 eläkkeensaajalta ja alle 16-vuotiaan vammaistuki noin 100 vammaistuen saajalta. Maksamisen keskeyttämissäännös koskee myös 16 vuotta täyttäneen vammaistukea saavia. Nämä ovat kuitenkin yleensä kotona asuvia, joten heidän kohdalla säännös on tullut käytännössä harvoin sovellettavaksi.

Vammaisetuslain 24 §:n mukaan laitoshoidolla tarkoitetaan ylläpidon, hoidon ja huolenpidon sisältävää toimintaa sairaalassa, hoitolaitoksessa tai muussa vastaavassa toimintayksikössä. Laitoshoido on julkista, kun hoitoa annetaan valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämässä laitoksessa. Silloin kun hoitoa annetaan muussa laitoksessa, hoito on julkista, jos valtio kustantaa hoidon tai jos valtion, kunnan tai kuntayhtymän hoidon tuottajalle antama tuki ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista. Laitoshoido on julkista myös silloin, kun kunta hankkii tarvittavan hoidon ostopalvelusopimuksella tai maksaa jatkuvasti vähintään puolet yksityisessä hoidossa olevan hoitomaksusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista (1507/2007; laitoshoidoasetus) säädetään tarkemmin, milloin laitoshoido on katsottava olevan julkista ja jatkuvaa. Jos laitoshoido ei ole yhdenjaksoista, se katsotaan laitoshoidoasetuksen mukaan jatkuvaksi, kun laitoshoidopäiviä on vähintään 90, kotonaoloajat kestävät yhdenjaksoisesti 15 päivää tai vähemmän ja laitoshoidojaksot ovat keskimäärin pitempiä kuin kotonaolajakso. Kaikkien kolmen edellä mainitun ehdon tulee täytyä, jotta hoito voidaan katsoa jatkuvaksi. Hoidon alkamispäivä lasketaan hoitopäiväksi ja hoidon päättymispäivä kotonaolopäiväksi. Hoidon jatkuvuus keskeytyy, kun etuudensaaja on kotona yhtäjaksoisesti vähintään

16 päivää. Hoitoa ei pidetä jatkuvana, jos kysymyksessä on pelkkä päivä- tai yöhoito taikka etuudensaaja on toistuvasti yhtä pitkät ajat kotona kuin laitoksessa. Tämä on mahdollistanut vammaisetuuden maksamisen intervallityyppisen hoidon aikana.

Avohoidon ja laitoshoidon palvelujen monimuotoistuminen on tehnyt niiden välisen rajanvedon vaikeaksi. On toteutettu palveluasuntoratkaisuja, joissa asukkaat vaativat ympärivuorokautista hoitoa. Samantyyppinen hoito saattaa olla määritelty yhdessä yksikössä avohoidoksi ja toisessa yksikössä laitoshoidoksi. Samassa yksikössä voidaan tarjota rinnan sekä palveluasumisen muotoista avohoitoa että laitoshoidon yksiköitä on myös muutettu palveluasumisyksiköiksi ilman, että hoidon sisältö ja hoitoympäristö olisi aina olennaisesti muuttunut. Laitoshoidon liitteessä on kuitenkin todettu, että jotta laitos muuttuisi avohoitoyksiköksi, tulee myös sen toiminnan muuttua.

Laitos- ja avohoidon välinen rajanvedon tekemiseksi Kansaneläkelaitos ja kunnat voivat tarvittaessa neuvotella siitä, onko hoito julkista laitoshoidon. Jos hoito katsotaan avohoidoksi, vammaisetuuden maksamista ei keskeytetä kolmen kuukauden hoidon jälkeen. Jos Kansaneläkelaitos ja kunta eivät pääse neuvottelussa yksimielisyyteen hoidon luonteesta, asiasta on pyydetty sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön lausunto.

Vammaisetautta saavan on vammaisetuslain 18 §:n 2 momentin mukaan ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle joutumisestaan julkiseen laitoshoidon. Ilmoitusvelvollisuus koskee lain 17 §:n 2 momentin mukaan myös vammaistukea saavan lapsen huoltajaa tai edunvalvojaa, jos lapsi joutuu julkiseen laitoshoidon. Lisäksi julkisella laitoksella ja sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettulla toimielimellä on vammaisetuslain 44 §:n 1 momentin mukaan velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot etuudensaajan joutumisesta laitoshoidon sekä hoidon päättymisestä. Käytännössä Kansaneläkelaitos ei ole aina saanut laitoksista tietoja laitoshoidon alkamisesta ja päättymisestä.

Vammaisetuslain 12 §:n mukaan liikenne- ja tapaturmavakuutuksen haittalisia, avuttomuuslisä tai hoitotuki voidaan vähentää vammais- tai hoitotuesta, jos niitä maksetaan

saman sairauden tai vamman perusteella kuin vammaisetautta. Kyseisiä vammaisetauttia nähden ensisijaisia korvauksia ei makseta jatkuvan laitoshoidon ajalta.

Oikeudet hoidettavalle maksettaviin vammaisetauttuihin ja eräisiin muihin Kansaneläkelaitoksen maksamiin etuuksiin samoin kuin hoidettavalta perittävän asiakasmaksun perusteet ovat erilaiset sen mukaan, onko henkilö avohoidossa vai laitoshoidossa. Myös julkisen ja yksityisen laitoshoidon välillä on vastaavia eroja. Sillä seikalla, katsotaanko hoidettavan olevan avohoidossa vai laitoshoidossa, voi olla asiakkaalle ja kunnalle huomattavaa taloudellista merkitystä. Avohoidon ja laitoshoidon erilaisella rahoituksella voi olla ohjausvaikutuksia kuntien palveluntarjonnan rakenteeseen ja myös asiakkaan hoitopaikan valintaan. Tämä ohjausvaikutus voi käytännössä olla vääräsuuntainen asiakkaan hoidon tarpeen näkökulmasta. Asiakkaan hoidon tarpeen tulisi kuitenkin aina olla tärkein tekijä hoitoa järjestettäessä ja hoitopaikkaa valittaessa.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan asteittain sosiaalivakuutuksesta. Tarkoituksena on selkeyttää kuntien vanhustenhuollon järjestämistä siten, että avo- ja laitoshoidon koskevat erilaiset säännökset eivät vaikuta väärin tavalla kunnan järjestämien vanhustalouden palvelujen tuottamiseen ja saatavuuteen. Rajanvedon poistaminen aloitettiin muuttamalla kansaneläkelakia (568/2007) vuoden 2008 alusta siten, että kansaneläke maksetaan vähentämättömänä myös jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa olevalle. Sitä ennen kansaneläkkeen määrää vähennettiin yli kolme kuukautta kestäneen julkisen laitoshoidon jälkeen.

Valtioneuvoston päätöksessä valtiontalouden kehyksistä vuosille 2010–2013 on vaurauduttu siihen, että eläkettä saavan hoitotukea voitaisiin vuodesta 2010 maksaa julkisessa laitoshoidossa oleville myös sen jälkeen, kun hoitoaika on kestänyt yli kolme kuukautta. Määrärahavaraus on jatkoa vuonna 2008 toteutetulle kansaneläkelain muutokselle.

Laitoshoidon rajoitusten poistamisen tavoitteena on edistää hoidettavien tarpeen mukaista hoitoa. Yhdessä jo toteutetun kansaneläke-

uudistuksen kanssa laitoshoidon rahoituksen poistaminen vammaisuuksista vähentäisi Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien ohjaavaa vaikutusta hoitopaikan valintaan. Tavoitteena on myös selkeyttää vammaisuuksien järjestelmää sekä vähentää avo- ja laitoshoidon rajanvedon selvittämiseen liittyvää hallinnollista työtä.

Hallitusohjelman mukaisesti ehdotetaan, että avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistamista jatkettaisiin poistamalla laitoshoidon rahoitus vuoden 2010 alusta eläkettä saavan hoitotuesta. Vammaisuuksien järjestelmän selkeyttämiseksi ehdotetaan, että laitoksiin voitaisiin maksaa myös alle 16-vuotiaan vammaistukea ja 16 vuotta täyttäneen vammaistukea sekä ruokavaliokorvausta. Julkisen laitoshoidon kestäminen yli kolme kuukautta ei keskeyttäisi minkään vammaisuuksien maksamista. Jollei vammaistukea ja ruokavaliokorvauksia maksettaisi laitoksissa oleville, jäljempänä ehdotettu laitoshoidon maksun korottaminen heikentäisi heidän taloudellista asemaansa. Käytännössä suurin merkitys laitoshoidon rahoituksen poistumisesta olisi kuitenkin eläkettä saavien hoitotuissa.

Laitoshoidon perusteella keskeytettyjä vammaisuuksia alettaisiin maksaa uudelleen vuoden 2010 alusta. Vammaisuuksia maksettaisiin saman tukitason mukaisena kuin ennen etuuden maksamisen keskeyttämistä. Keskeytetyn vammaisuuksien uudelleen maksamista ei tarvitsisi erikseen hakea. Jos henkilö ei ole ennen laitoshoidon joutumista saanut vammaisuuksia tai jos hänen oikeutensa keskeytettyyn tukeen on päätyntä esimerkiksi 16 vuoden iän täyttämisen vuoksi, hänen tulisi hakea etuutta normaaliin tapaan Kansaneläkelaitokselta.

Kun laitoshoidon rahoitus ehdotetaan poistettavaksi, voitaisiin samalla kumota säännökset, jotka velvoittavat hoidettavaa, hoitolaitosta ja kunnan toimielintä ilmoittamaan henkilön joutumisesta laitoshoidon ja laitoshoidon päättymisestä.

Julkisessa laitoshoidossa olevalta perittävä asiakasmaksu kattaa laitoksessa hoidettavan saaman ylläpidon, hoidon, hoivan ja asumisen sekä ruuan, vaatetuksen ja lääkkeet. Asiakasmaksu määräytyy kaavamaisesti hoidettavan nettotulojen perusteella. Tästä syystä myönnettäessä hoitotukea tai vammaistu-

kea hyväksyttävien erityiskustannusten osuutta asiakasmaksusta olisi käytännössä hyvin vaikea eritellä. Kustannusten erittelyä ja sitä varten tarvittavien määrittelyperusteiden luomisesta aiheutuisi runsaasti lisätyötä hakijalle, hoitolaitokselle ja kunnalle. Myös Kansaneläkelaitoksen kannalta erityiskustannusosuuden selvittely olisi ongelmallista.

Julkisessa laitoshoidossa olevien asiakkaiden toimintakyky on yleisesti siinä määrin heikentynyt, että asiakasmaksujen huomioimatta jättäminen ei tulisi käytännössä estämään laitoksessa hoidettavaa saamasta hoitotai vammaistukea. Laitoksessa hoidettavan oikeus vammaisuuksien ja etuuden taso määräytyisi sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan avun tarpeen, ohjauksen ja valvonnan tarpeen tai haitan perusteella.

Vammaisuuksien laitokseen maksamisesta aiheutuvan hallinnollisen lisätyön minimoimiseksi ehdotetaan, että julkisen laitoshoidon asiakasmaksuja ei otettaisi huomioon erityiskustannuksina myönnettäessä hoitotukea tai vammaistukea.

1.2. Asiakasmaksun korottaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992; asiakasmaksulaki), säädetään pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksusta. Maksu määräytyy asiakkaan maksukykyyn mukaan. Lain 7 c §:n mukaan maksu voi olla enintään 82 prosenttia asiakkaan asiakasmaksulaissa määritellyistä kuukausituloista. Jos henkilö on välittömästi ennen laitoshoidon joutumista asunut avio- tai avoliitossa ja hänen tulonsa ovat puolison tuloja suuremmat, laitoshoidon asiakasmaksu voi olla enintään 41 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista tuloista.

Asiakasmaksua määrättäessä tuloina otetaan huomioon hoidettavan nettotulot. Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon eräitä asiakasmaksulain 10 a §:n 3 momentissa mainittuja tuloja. Vammaisuuksien etuoikeutettuja tuloja, jotka eivät vaikuta asiakasmaksun suuruuteen.

Asiakasmaksu voidaan määrätä enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilön henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain

vähintään 90 euron suuruinen käyttövara. Lisäksi maksun suuruutta rajoittaa asiakasmaksulain 2 §, jonka mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Laitoshoidossa olevalta perittävää asiakasmaksua korotettiin vuoden 2008 alusta 80 prosentista nykyiseen 82 prosenttiin, kun kansaneläkettä alettiin maksaa laitoshoidossa oleville vähentämättömänä. Asiakasmaksun korottamisella ja samanaikaisesti toteutetulla kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuden alentamisella pyrittiin siihen, että kansaneläkkeiden laitoshoidon poistaminen voitiin toteuttaa kunta-valtiosuhteessa kustannusneutraalisti. Toisaalta kasvavia asiakasmaksutuottoja pyrittiin kohdentamaan kunnissa laadukkaana julkisen laitoshoidon järjestämiseen.

Laitoshoidon poistaminen vammaisuuksista on myös tarkoitus tehdä mahdollisimman kustannusneutraalisti siten, että laitoshoidossa olevien henkilöiden taloudellisen asema pysyy keskimäärin nykyisellä tasolla ja että kuntien ja valtion välinen rahoitusasema ei myöskään muutu.

Esityksessä ehdotetaan, että vammaisetuudet otettaisiin kansaneläkkeiden tapaan huomioon hoidettavan tuloina asiakasmaksua määrättäessä. Samalla laitoshoidon asiakasmaksua ehdotetaan korotettavaksi 85 prosenttiin asiakkaan nettotuloista vuoden 2010 alusta lukien. Suurempituloisen puolison asiakasmaksu nousisi 41 prosentista 42,5 prosenttiin puolisoiden yhteenlasketuista tuloista. Lisäksi kuntien saamaa peruspalvelun yleistä valtionosuutta on tarkoitus alen-
taa 62,2 miljoonaa euroa erikseen annettavalla hallituksen esityksellä.

1.3. Veteraanilisä

Maassamme on tällä hetkellä noin 68 300 rintamaveteraania, joilla on rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus taikka vuoden 1918 sodassa palvelleen veteraanitunnus. Henkilöllä, jolla on mainittu tunnus, on oikeus saada rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaista rintamalisää. Sen suuruus on vuoden 2009 tasossa 45,64 euroa kuukaudessa. Rintamalisää on lisäksi maksettu henkilöille, jotka ovat osallistuneet mii-

nanraivaustehtäviin ja jotka ovat sillä perusteella saaneet oikeuden Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetussa laissa (1039/1997) tarkoitettuun kuntoutukseen.

Ylimääräinen rintamalisä voidaan edellytysten täytyessä myöntää rintamalisän saajalle, jolle maksetaan kansaneläkettä. Ylimääräistä rintamalisää voidaan maksaa Suomessa asuvalle Suomen tai ulkomaan kansalaiselle. Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia kansaneläkkeen siitä osasta, joka vastaa entistä kansaneläkkeen lisäosaa. Vuonna 2009 ylimääräinen rintamalisä on perhesuhteista riippuen enimmillään 190,69—220,39 euroa kuukaudessa. Miin-raivaustehtäviin osallistuneella ei ole oikeutta ylimääräiseen rintamalisään. Vuoden 2008 lopussa noin 34 300 rintamaveteraania sai ylimääräistä rintamalisää. Rintamalisän ja ylimääräisen rintamalisän saajien lukumäärä vähenee yli 10 prosenttia vuosittain.

Rintamaveteraanien keski-ikä on yli 86 vuotta. Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan huolehditaan erityisesti veteraanien ja sotainvalidien riittävästä kotipalvelusta. Tavoitteena on helpottaa rintamaveteraanien ja heidän puolisoitensa kotona selviytymistä niin pitkään kuin mahdollista.

Kotona asuvilla rintamaveteraaneilla, joiden toimintakyky on heikentynyt, on avun tarpeen tai erityiskustannusten perusteella oikeus eläkettä saavan hoitotukeen. Ylimääräistä rintamalisää saavat ovat rintamaveteraaneista pienituloisimpia. Arvion mukaan noin 6 290 ylimääräistä rintamalisää saavalle maksetaan vuoden 2009 lopussa korotettua tai ylintä hoitotukea. Korotetun ja ylimmän hoitotuen avulla voidaan tukea sellaisten sairaiden tai vammautuneiden veteraanien kotona asumista, jotka vaativat jokapäiväistä tai ympärivuorokautista toisen henkilön apua tai valvontaa taikka joilla on suuria erityiskustannuksia.

Kaikkien pienituloisimpien ja toisen henkilön apua eniten tarvitsevien rintamaveteraanien kotona selviytymisen edistämiseksi ehdotetaan, että ylimääräistä rintamalisää saavien rintamaveteraanien korotettuun ja ylimpään hoitotukeen alettaisiin maksaa 50 euron suuruista veteraanilisää. Lisä maksettaisiin ilman hakemusta, koska maksamisen edelly-

tykset ovat Kansaneläkelaitoksen tiedossa. Veteraanilisää maksettaisiin ensimmäisen kerran syyskuussa 2010.

Kun avo- ja laitoshoidon raja edellä ehdotetaan poistettavaksi vammaisuuksista, hoitotuen osana maksettavaa veteraanilisää olisi mahdollista maksaa myös laitoshoidon joutuvalle tai laitoksessa jo olevalle rintamaveteraanille. Veteraanilisä otettaisiin muiden vammaisuuksien tapaan tulona huomioon laitoshoidon asiakasmaksua määrättäessä.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Julkisessa laitoshoidossa arvioidaan olevan vuoden 2010 alussa noin 22 300 sellaista vammaisuuksien saajaa, joiden vammaisuuksien maksaminen on keskeytetty pitkäaikaisen laitoshoidon vuoksi. Heistä noin 5 600 on saanut alinta, 10 600 korotettua ja 6 000 ylintä tukea. Keskeytettyjä ruokavaliokorvauksia on noin 100. Lisäksi arviolta 8 000 sellaisella laitoksessa hoidettavalla, jotka eivät ole saaneet vammaisuuksien laitokseen joutuessaan, olisi oikeus vammaisuuksien tukeen. Näistä kokonaan uusista tuensaajista 25 prosentin arvioidaan saavan alinta, 48 prosentin korotettua ja 27 prosentin ylintä tukea.

Laitoshoidon poistamisen vammaisuuksista arvioidaan lisäävän maksatuksen piirissä olevia tuensaajia vuonna 2010 yhteensä noin 30 300 henkilöllä. Heistä eläkettä saavan hoitotukea saavia arvioidaan olevan noin 30 000, alle 16-vuotiaan vammaistukea saavia noin 250 ja 16 vuotta täyttäneen vammaistukea saavia muutama kymmenen. Ruokavaliokorvausta maksettaisiin noin 100 laitoshoidossa olevalle. He saisivat yleensä myös muuta vammaisuuksien tukea.

Laitoshoidon poistamisen arvioidaan lisäävän vammaisuuksien maksamisesta aiheutuvia kustannuksia yhteensä noin 62,2 miljoonaa euroa vuonna 2010. Lisäyksenä valtaosa, 61,5 miljoonaa euroa, kohdistuisi hoitotukeeseen. Alle 16-vuotiaan vammaistuen kustannusten arvioidaan kasvavan vajaalla 0,7 miljoonalla eurolla. 16 vuotta täyttäneen vammaistuestä ja ruokavaliokorvauksista

aiheutuva kustannusten lisäys olisi vähäinen. Kaikki vammaisuuksien kustannukset rahoitetaan valtion varoista. Rahoitusratkaisu olisi kustannusneutraali kunta-valtiosuhteessa.

Veteraanilisää maksettaisiin syyskuun alusta 2010 arviolta noin 6 500 ylimääräistä rintamalisää saavalle. Heistä noin 1 200 olisi laitoksessa olevia. Vuonna 2010 veteraanilisästä aiheutuisi yhteensä noin 1,2 miljoonaa euron lisäkustannus valtiolle. Vuonna 2011 kustannus olisi noin 3,2 miljoonaa euroa. Kotona asuvien kustannukset olisivat noin 0,9 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja 2,4 miljoonaa euroa vuonna 2011.

2.2. Vaikutukset etuudensaajien asemaan

Uudistusten merkittävimmät taloudelliset vaikutukset kohdistuvat noin 30 000 laitoshoidossa olevan eläkettä saavan hoitotukeen oikeutetun asemaan. Heistä on miehiä 28 ja naisia 72 prosenttia, joten esityksellä on erityisesti vaikutusta naisten asemaan. Kun naisten keskimääräiset eläketulot ovat pienemmät kuin miehillä, naiset hyötyvät ehdotuksesta taloudellisesti miehiä enemmän.

Taloudelliset vaikutukset eläkettä saavan hoitotukeen oikeutetuilla vaihtelevat sen mukaan, ovatko he oikeutettuja ylimpään, korotettuun vai alimpaan hoitotukeeseen. Hoitotuet ovat muiden vammaisuuksien tapaan verovapaata tuloa, joten ne lisäävät täysimääräisesti korotetun asiakasmaksun perusteena olevaa nettotuloa. Ylimmän hoitotuen saajalla käteen jäävät tulot kasvaisivat, jos hänen saamansa nettokuukausitulot eivät ylitä noin 1 500 euroa kuukaudessa. Pienituloisten käteen jäävät tulot kasvaisivat eniten, täyttää kansaneläkettä saavalla nettotulojen lisäys olisi perhesuhteista riippuen noin 28—30 euroa kuukaudessa.

Korotetun hoitotuen saajan käteen jäävät tulot kasvaisivat noin 4—6 euroa kuukaudessa, jos hän saa täyttää kansaneläkettä. Noin 710 euron kuukausituloista alkaen korotettua hoitotukea saavan käteen jäävät tulot alenisivat, 1 500 euron bruttokuukausituloilla alennus olisi noin 15 euroa kuukaudessa.

Jos henkilö olisi oikeutettu vain alimpaan hoitotukeeseen, hänen käteen jäävät tulonsa alenisivat. Alennus olisi pelkkää kansaneläket-

tä saavalla yksinäisellä henkilöllä noin 9 euroa ja keskimääräistä 1 220 euron bruttoeläkettä saavalla noin 23 euroa kuukaudessa. Täyttä kansaneläkettä saavilla puolisoilla 90 euron vähimmäiskäyttövara rajoittaisi käteen jäävien tulojen alenemisen noin 3 euroon kuukaudessa.

Vammaisten laitoksissa asuvista arvioidaan olevan miehiä 60 ja naisia 40 prosenttia Esityksen vaikutukset vammaistukeen oikeutettujen taloudelliseen asemaan ovat vähäiset. Vammaistuen maksaminen laitokseen parantaa laitoshoidossa olevien vammaistukeen oikeutettujen alle 16-vuotiaiden taloudellista asemaa. Asema paranee suhteellisesti eniten pienituloisimmilla. Yleensä laitoksessa olevalla alle 16-vuotiaalla lapsella ei ole myönnettävän vammaistuen lisäksi muita tuloja.

Vammaistukeen oikeutetuilla 16 vuotta täyttäneillä henkilöillä esityksen taloudelliset vaikutukset olisivat saman suuntaiset kuin hoitotuen saajilla. Laitoksessa olevalla henkilöllä, jonka tämän hetkiset tulot ovat esimerkiksi 600 euroa kuukaudessa, käteen jäävien tulojen suuruus on 108 euroa. Korotetun vammaistuen maksamisen jälkeen tulojen määrä nousisi noin 800 euroon kuukaudessa ja käteen jäävien tulojen osuus nousisi noin 12 euroa kuukaudessa asiakasmaksun korotuksesta huolimatta.

Vammaisten laitoksissa arvioidaan olevan noin 2 500 hoidettavaa. Heistä merkittävä osa on sellaisia, jotka eivät tule olemaan oikeutettuja vammaistukeen. Osa heistä on sellaisia, joiden sairaus kestää alle vuoden ja estää vammaistuen myöntämisen, osa sellaisia, jotka työkyvyttömyyseläkkeelle jäätyään ovat oikeutettuja eläkettä saavan hoitotukeen. Asiakasmaksut nousevat myös niillä laitoksissa olevilla, jotka eivät voi saada vammaistukea tai hoitotukea. Heidän taloudellinen tilanteensa heikkenee nykyisestä. Jos henkilön nykyiset asiakasmaksua määrittäessä huomioon otettavat tulot eivät ylitä 500 euroa kuukaudessa, hänelle jää käteen 90 euron käyttövara. Asiakasmaksuprosentin noustessa sama 90 euron käyttövara jää käteen 600 euron tuloista.

Vammaisetuuksien laitoshoidorajoituksen poistuessa vammaisetuuksia voitaisiin maksaa yhtäläisesti niin avo- kuin laitoshoidon asiakkaille. Laitoshoidorajoituksen poistami-

nen vammaisetuuksista saattaisi julkisessa laitoshoidossa olevat yhdenvertaiseen asemaan yksityisessä laitoksessa hoidettavien kanssa. Vammaisetuuksien erilainen maksukäytäntö ei olisi enää ohjaamassa hoitopaikan tarjontaa ja valintaa.

Myöskään laitoshoidon jatkuvuudella ei olisi enää merkitystä vammaisetuuksien maksamisen kannalta. Tämä helpottaisi intervallihoidossa olevien asiakkaiden tilannetta, kun koti- ja laitospäivien määrällä ei olisi enää merkitystä vammaisetuuden maksamisen kannalta.

Uudistusten voimaantumisen jälkeen on tarkoitus seurata vammaisetuuksien laitoshoidorajoituksen poistamisen ja asiakasmaksuudistuksen vaikutuksia vammaisetuuksien myöntökäytäntöihin.

Veteraanilisän maksaminen pienituloisille korotettua tai ylintä hoitotukea saaville rintamaveteraaneille parantaisi heidän mahdollisuuksiaan jatkaa kotona asumista.

2.3. Vaikutukset kuntatalouteen

Kuntien saamien asiakasmaksutulojen arvioidaan kasvavan vuonna 2010 yhteensä noin 62,6 miljoonaa euroa, kun laitoshoidorajoitus poistuu vammaisetuuksista, vammaisetuudet otetaan asiakasmaksua määrättäessä tulona huomioon ja asiakasmaksun maksuprosenttia korotetaan. Vammaisetuudet eivät ole veronalaista tuloa, joten kuntien saamat verotulot eivät kasvaisi esityksen johdosta.

Uudistus on tarkoitus toteuttaa kunta-valtiosuhteessa kustannusneutraalisti siten, että kuntien saamaa peruspalvelun yleistä valtionosuutta (momentti 28.90.30) alennettaisiin 62,2 miljoonaa euroa.

2.4. Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin

Laitoshoidorajoituksen poistuminen vähentäisi avo- ja laitoshoidon rajanvedosta aiheutuvaa hallinnollista työtä Kansaneläkelaitoksessa ja kunnissa. Tämä kompensoisi tuensaajien lukumäärä kasvusta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvaa lisätyötä.

Lain voimaan tullessa Kansaneläkelaitoksen käsiteltäväksi arvioidaan tulevan noin

8 000 uutta vammaisetuushakemusta. Sen lisäksi merkittävä osa laitoksissa olevien vammaisetuuspäätöksistä jouduttaneen käymään läpi tarkistushakemusten perusteella. Kaikkia laitoshoidon vuoksi keskeytettyjä vammaisetuuksia ei voida laittaa maksuun ohjelmallisesti, vaan osa tapauksista on muun muassa puutteellisten maksuyhteystietojen vuoksi selvitettävä erikseen. Laitoshoitorajoituksen poistamisen arvioidaan vaativan Kansaneläkelaitoksessa kaikkiaan noin 30 henkilötyövuoden työpanoksen. Uudistusten ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan pysyvästi lisäähenkilökunnan tarvetta Kansaneläkelaitoksessa.

Kansaneläkelaitoksen ilmoituksen mukaan uutta hoitotuen veteraanilisää voitaisiin alkaa maksaa aikaisintaan syyskuussa 2010.

3. Asian valmistelu

Avohoidon ja laitoshoidon merkitystä selvittänyt sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä esitti vuonna 2001 julkaistussa mietinnössään (STM:n työryhmämuistioita 2001:30) muun muassa, että eläkkeensaajan hoitotuen keskeyttäminen laitoshoidon ajalta kumottaisiin ja että hoitotukea voitaisiin

maksaa myös niille henkilöille, jotka ovat jo laitoshoidossa. Työryhmän mukaan eläkkeensaajan hoitotuki pitäisi ottaa huomioon tulona pitkäaikaisen laitoshoidon maksua määrättäessä. Työryhmä katsoi, että pitkäaikaisen laitoshoidon enimmäismaksua saattaisi olla tarpeen korottaa esimerkiksi 85 prosenttiin henkilön nettokuukausituloista. Työryhmän muista esityksistä kansaneläkkeen maksaminen vähentämättömänä laitoksissa oleville on toteutettu vuoden 2008 alusta.

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu Suomen Kuntaliittoa ja valtiovarainministeriötä.

Esityksestä on käyty kuntalain (365/1995) 8 §:n 3 momentin mukaiset neuvottelut.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2010 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valtionosuuden alentamista koskeva säännös sisältyy valtion talousarvioesitykseen liittyvään esitykseen laiksi kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta (HE 174/2009 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki vammaisuuksista

2 §. Etuudet. Pykälässä säädetään vammaisuuksilain mukaisista etuuksista, jotka ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, eläkettä saavan hoitotuki ja ruokavaliokorvaus. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uutena vammaisuuksina hoitotuen osana maksettava veteraanilisä.

9 a §. Veteraanilisä. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin uudesta veteraanilisästä, jota maksettaisiin henkilölle, jolle maksetaan korotettua tai ylintä hoitotukea ja myös rintamasotilaseläkelain mukaista ylimääräistä rintamalisää. Veteraanilisää voitaisiin maksaa myös laitoshoidossa olevalle veteraanille. Veteraanilisän suuruus on vuoden 2010 kansaneläkeindeksin tasossa 50 euroa kuukaudessa. Laissa lisän suuruus on vuoden 2001 indeksitasossa kuten laissa olevat muut euromäärät.

Veteraanilisä maksetaan ilman hakemusta, koska Kansaneläkelaitoksella on tiedossa edellytykset lisän maksamiselle. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Kansaneläkelaitos antaisi lisän saajalle asiasta päätöksen.

10 §. Tuet erityiskustannusten perusteella. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Ehdotetun säännöksen mukaan hoitotukea tai vammaistukea myönnettäessä erityiskustannuksina ei otettaisi huomioon asiakasmaksulain 7 c §:ssä tarkoitettuja asiakasmaksuja, joita peritään julkisessa laitoshoidossa olevilta.

17 §. Alle 16-vuotiaan vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että velvollisuus ilmoittaa julkisesta laitoshoidosta poistuu. Samoin pykälän 2 momentin 3 kohta, jossa säädetään lapsen huoltajan velvollisuudesta ilmoittaa lapsen joutumisesta laitoshoidon, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska laitoshoido-

ei enää keskeyttäisi vammaistuen maksamista.

18 §. Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 2 momentissa säädetään hoitotukea tai 16 vuotta täyttäneen vammaistukea saavan ilmoitusvelvollisuudesta. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi laitoshoidon ilmoitusvelvollisuutta koskeva viittaussäännös.

19 §. Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi laitoshoidon ilmoitusvelvollisuutta koskeva viittaussäännös. Lisäksi säännöstä tarkistetaan sanonnallisesti.

24 §. Keskeyttäminen laitoshoidon vuoksi. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Vammaisuuksien maksamista ei enää keskeytetäisi laitoshoidon vuoksi. Myöskään pykälän 4 momentissa olevaa säännöstä avolaitoshoidon rajanvetoon liittyvästä neuvottelumenettelystä ei enää tarvittaisi vammaisuuksien osalta.

33 §. Vammaisuuksien lakkaaminen. Pykälässä säädetään vammaisuuksien lakkaamisen perusteista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin veteraanilisän lakkaamisesta. Kun veteraanilisän saajalle ei enää makseta korotettua tai ylintä hoitotukea taikka ylimääräistä rintamalisää, veteraanilisän maksaminen lakkaisi kyseisen kuukauden alusta. Pykälän nykyinen 4 momentti siirtyisi samalla uudeksi 5 momentiksi.

44 §. Tiedot vankeusrangaistuksesta. Pykälän 1 momentti, jossa säädetään laitoksen ja kunnan toimielimen velvollisuudesta ilmoittaa vammaisuuksien saajan joutumisesta laitoshoidon sekä laitoshoidon päättymisestä, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Samalla pykälän otsikko tarkistetaan pykälän muuttunutta sisältöä vastaavaksi.

46 §. Tiedot laitoshoidosta koskevaa neuvottelumenettelyä varten. Avo- ja laitoshoidon määrittelyssä käytettävää neuvottelumenettelyä koskeva 24 §:n säännös ehdotetaan edellä

kumottavaksi. Tämän vuoksi neuvotteluissa tarvittavia tietoja koskeva pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Veteraanilisän myöntämistä koskevaa 9 a §:ää sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä syyskuuta 2010.

Voimantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetaan säädettyä siitä, että laitoshoidon vuoksi keskeytetyn vammaisuuuden maksaminen aloitettaisiin uudelleen lain voimaan tullessa ilman hakemusta entisin perustein, ellei oikeus etuuteen ole sitä ennen lakannut esimerkiksi siksi, että lapsi on täyttänyt 16 vuotta. Etuuden määrässä otettaisiin huomioon keskeytyksen jälkeen tehdyt indeksitarkistukset sekä tasotarkistukset. Kansaneläkelaitos ilmoittaisi etuuden saajalle etuuden maksamisen uudelleen aloittamisesta. Päätös maksamisen aloittamisesta annettaisiin erikseen vain pyynnöstä.

Edellä 2 momentissa kerrottua menettelyä noudatettaisiin myös silloin, jos laitoshoidon vuoksi keskeytetty vammaistuki tai hoitotuki on myönnetty vammaisuuksilain voimaan tullessa voimassa olleiden lakien perusteella. Vammaisuuksilain tullessa voimaan hoitotuki myönnettiin eläkkeensaajille kansaneläkelain (347/1956) nojalla ja lapsille lapsen hoitotuesta annetun lain (444/1969) nojalla sekä vammaistuki vammaistukilain (124/1988) nojalla.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa säädettyä uuden veteraanilisän indeksitasosta. Kansaneläkeindeksiin muutoksiin sidottu etuus olisi vuoden 2001 indeksitasossa.

1.2. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

7 c §. Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että laitoshoidon

maksuprosenttia korotetaan 82 prosentista 85 prosenttiin.

Pykälän 2 momenttiin tehdään vastaava prosenttimuutos koskien niitä laitosisiakkaita, jotka ovat ennen laitoshoidon alkamista asuneet avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa. Näissä tilanteissa asiakasmaksu lasketaan puolisoiden yhteenlasketun tulojen mukaan käyttämällä maksuprosenttina 42,5 prosenttia.

10 b §. Pitkäaikaisen laitoshoidon maksun määräämisen perusteena olevat tulot. Pykälän 4 momentissa viitataan 10 a §:n 3 momenttiin. Siinä säädetään tuloista, jota ei oteta huomioon päivähoitoon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksuja määrättäessä. Muun muassa vammaisuuudet ovat tällaisia etuukautettuja tuloja.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vammaisuuksilain mukaiset vammaisuuudet otettaisiin huomioon tuloina, joiden perusteella pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksu määrätään.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Laitoshoidon poistuesssa vammaisuuksista sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista tulee tehdä tästä aiheutuvat muutokset.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Vammaisuuksilain 9 a §:ää sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä syyskuuta 2010.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vammaisetuuksista 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (570/2007) 17 §:n 2 momentin 3 kohta, 24 §, 44 §:n 1 momentti ja 46 §,
muutetaan 2 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentin 5 kohta, 18 §:n 2 momentin johdantokappale, 19 §:n 2 momentti ja 44 §:n otsikko sekä
lisätään lakiin uusi 9 a §, 10 §:ään uusi 2 momentti ja 33 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Etuudet

Vammaisetuuksia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, eläkettä saavan hoitotuki sekä hoitotuen osana maksettava veteraanilisä.

9 a §

Veteraanilisä

Henkilölle, jolle maksetaan 9 §:n mukaista korotettua tai ylintä hoitotukea ja rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaista ylimääräistä rintamalisää, hoitotuki maksetaan veteraanilisällä korotettuna. Veteraanilisän suuruus on 43,34 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkelaitos maksaa veteraanilisän ilman hakemusta.

10 §

Tuet erityiskustannusten perusteella

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina erityiskustannuksina ei oteta huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 7 c §:ssä tarkoitettua pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävää maksua.

17 §

Alle 16-vuotiaan vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Alle 16-vuotiaan vammaistukihakemuksessa on ilmoitettava:

5) tiedot lasta hoitaneista lääkäreistä ja laitoksista; sekä

18 §

*Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammais-
tuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus*

Hoitotuen saajan ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen saajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 ja 5 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot. Lisäksi on ilmoitettava tiedot:

-----

19 §

Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Ruokavaliokorvauksen saajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot.

-----

33 §

Vammaisetuuden lakkaaminen

Veteraanilisä lakkaa sen kuukauden alusta, jona sen saajalle ei enää makseta korotettua tai ylintä hoitotukea taikka ylimääräistä rintamalisää.

-----

44 §

Tiedot vankeusrangaistuksesta

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010. Lain 9 a §:ää sovelletaan kuitenkin 1 päivästä syyskuuta 2010.

Laitoshoidon vuoksi keskeytetyn vammaisetuuden maksaminen aloitetaan uudelleen tämän lain voimaan tullessa, jollei oikeus etuuteen ole sitä ennen lakannut. Maksamista jatketaan entisin perustein etuuden seuraavaan tarkistukseen tai etuuden lakkaamiseen saakka. Maksamisen uudelleen aloittamisesta annetaan päätös pyynnöstä.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee myös vammaisetuuksista annetun lain voimaan tullessa voimassa olleen lainsäädännön nojalla myönnettyä etuutta, jonka maksaminen on keskeytetty laitoshoidon vuoksi.

Tämän lain 9 a §:ssä oleva rahamäärä vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c ja 10 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (734/1992) 7 c §:n 1 ja 2 momentti ja 10 b §:n 4 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat 7 c §:n 1 ja 2 momentti laissa 1217/2007 ja 10 b §:n 4 momentin 1 kohta laissa 221/2003, seuraavasti:

7 c §

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta peritään maksukyvyyn mukaan määräytyvä maksu. Maksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidossa olevan tässä laissa tarkoitettusta kuukausitulosta, jollei tässä laissa toisin säädetä. Maksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain vähintään 90 euroa.

Jos pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta pe-

rittävä maksu voi olla enintään 42,5 prosenttia edellä mainituin perustein yhteenlasketuista kuukausituloista. Laitoshoidossa olevan henkilökohtaiseen käyttöön tulee kuitenkin jäädä vähintään 90 euroa kuukaudessa. Jos molemmat tässä momentissa tarkoitettut puoliset ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksu määräytyy kuitenkin siten kuin 1 momentissa säädetään.

10 b §

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksun määräämisen perusteena olevat tulot

Tuloina ei oteta huomioon:

1) 10 a §:n 3 momentissa mainittuja tuloja lukuun ottamatta vammaisetuksista annetun lain mukaisia etuuksia;

_____ Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi- ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
kuuta 2010. toimenpiteisiin.

_____

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

1.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vammaisetuuksista 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (570/2007) 17 §:n 2 momentin 3 kohta, 24 §, 44 §:n 1 momentti ja 46 §,
muutetaan 2 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentin 5 kohta, 18 §:n 2 momentin johdantokappale, 19 §:n 2 momentti ja 44 §:n otsikko sekä
lisätään lakiin uusi 9 a §, 10 §:ään uusi 2 momentti ja 33 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Etuudet

Vammaisetuuksia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki sekä eläkettä saavan hoitotuki.

9 a §

Ehdotus

2 §

Etuudet

Vammaisetuuksia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, eläkettä saavan hoitotuki sekä hoitotuen osana maksettava veteraanilisä.

9 a §

Veteraanilisä

Henkilölle, jolle maksetaan 9 §:n mukais- ta korotettua tai ylintä hoitotukea ja rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaista ylimääräistä rintamalisää, hoitotuki maksetaan veteraanilisällä korotettuna. Veteraanilisän suuruus on 43,34 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkelaitos maksaa veteraanilisän ilman hakemusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Tuet erityiskustannusten perusteella

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina erityiskustannuksina ei oteta huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 7 c §:ssä tarkoitettua pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävää maksua.

17 §

17 §

Alle 16-vuotiaan vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Alle 16-vuotiaan vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Alle 16-vuotiaan vammaistukihakemuksessa on ilmoitettava:

Alle 16-vuotiaan vammaistukihakemuksessa on ilmoitettava:

5) tiedot lasta hoitaneista lääkäreistä ja laitoksista sekä 24 §:n mukaisen jatkuvan laitoshoidon alkamisesta ja päättymisestä; sekä

5) tiedot lasta hoitaneista lääkäreistä ja laitoksista; sekä

Alle 16-vuotiaan vammaistukea saavan lapsen edunvalvojan, huoltajan tai muun alle 16-vuotiaan vammaistukea 15 §:n 2 momentin mukaan hakemaan oikeutetun henkilön on ilmoitettava:

(kumotaan)

3) lapsen joutumisesta 24 §:ssä tarkoitettuun laitoshoitoon;

18 §

18 §

Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Hoitotuensaajan ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuensaajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1, 3 ja 5 kohdissa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot. Lisäksi on ilmoitettava tiedot:

Hoitotuensaajan ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuensaajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 ja 5 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot. Lisäksi on ilmoitettava tiedot:

19 §

Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Ruokavaliokorvauksen saajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot.

19 §

Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Ruokavaliokorvauksen saajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot.

24 §

Keskeyttäminen laitoshoidon vuoksi

Vammaisetautta ei makseta jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa olevalle siltä ajalta, jonka hoito kestää yli kolme kuukautta. Vammaisetautus keskeytetään sitä seuraavan kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana laitoshoidon on kestänyt kolme kuukautta.

Jos edellytykset vammaisetautuksen saamiseen eivät ole muuttuneet, keskeytettyä vammaisetautta aletaan maksaa laitoshoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos laitoshoidon päättyy kuukauden 16 päivänä tai sen jälkeen. Muutoin etuutta maksetaan laitoshoidon päättymiskuukauden alusta.

Laitoshoidolla tarkoitetaan ylläpidon, hoidon ja huolenpidon sisältävää toimintaa sairaalassa, hoitolaitoksessa tai muussa vastaavassa toimintayksikössä.

Laitoshoidon on julkista, jos hoitoa annetaan:

1) valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämässä sosiaali- tai terveydenhuollon laitoksessa;

2) muussa laitoksessa, jossa annettavan hoidon valtio kustantaa;

3) muussa laitoshoidon toimintayksikössä, jos valtio, kunta tai kuntayhtymä jatkuvasti osallistuu hoidon kustantamiseen antamalla toimintayksikölle taikka sen ylläpitäjälle tukea, avustusta tai korvausta, jonka määrä ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista;

24 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4) sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n 1 tai 4 momentin mukaisesti kunnan järjestämänä, tai jos tosiasiassa on kysymys näiden lainkohtien mukaisesti järjestelystä; taikka

5) yksityisen palvelujen tuottajan toimintayksikössä, jos kunta jatkuvasti osallistuu hoidettavan henkilön hoidon kustantamiseen kustantamalla vähintään puolet hoitomaksusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin siitä, milloin 1–4 momentissa tarkoitettu hoito on laitoshoidoa sekä milloin laitoshoido on jatkuvaa ja julkisilla varoilla rahoitettua. Tarvittaessa Kansaneläkelaitos ja kunnat neuvottelevat, onko toiminta tässä pykälässä tarkoitettua avo- tai julkista laitoshoidoa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja kuntien välisestä neuvottelumenettelystä sekä siihen liittyvästä lausunnotmenettelystä.

33 §

33 §

Vammaisetuuden lakkaaminen

Veteraanilisä lakkaa sen kuukauden alusta, jona sen saajalle ei enää makseta korotettua tai ylintä hoitotukea taikka ylimääräistä rintamalisää.
 -----

44 §

44 §

Tiedot laitoshoidosta ja vankeusrangaistuksesta

Tiedot vankeusrangaistuksesta

 Edellä 24 §:n 4 momentissa tarkoitettulla laitoksella ja sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettulla toimielimellä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vammaisuuksien täytäntöönpanoa varten velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot etuuden-

-----
 (kumotaan)

saajan joutumisesta laitoshoitoon ja hoidon päättymisestä. Tiedot on annettava sellaisesta hoidosta, jonka voidaan arvioida kestävän vähintään kolme kuukautta tai joka on kestänyt kaksi kuukautta ja jatkuu edelleen.

-----

46 §

Tiedot laitoshoittoa koskevaa neuvottelumenettelyä varten

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada pyynnöstä salassapitosäynnösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta 24 §:n 5 momentissa tarkoitettua neuvottelumenettelyä varten asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot toimintayksikön toiminnasta, tiloista, henkilökunnan määrästä, annetun hoidon sisällöstä, laadusta ja määrästä, hoidosta tehdystä sopimuksesta ja hoidosta maksettavasta korvauksesta.

Kansaneläkelaitoksella on lisäksi oikeus sanotussa neuvottelumenettelyssä saada pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja potilasasiakirjoista, hoidettavan henkilön terveydentilasta, lääkkeitä ja tuloista kunnan sosiaali- ja terveysviranomaisilta tai laitoksilta taikka asianomaisen valtion ja yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköltä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja koskee myös sosiaali- ja terveysministeriötä.

46 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 9 a §:ää sovelletaan kuitenkin 1 päivästä syyskuuta 2010.

Laitoshoidon vuoksi keskeytetyn vammaisuuuden maksaminen aloitetaan uudelleen tämän lain voimaan tullessa, jollei oikeus etuuteen ole sitä ennen lakannut. Maksamista jatketaan entisin perustein etuuden seuraavaan tarkistukseen tai etuuden lak-

kaamiseen saakka. Maksamisen uudelleen aloittamisesta annetaan päätös pyynnöstä.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee myös vammaisetuuksista annetun lain voimaan tullessa voimassa olleen lainsäädännön nojalla myönnettyä etuutta, jonka maksaminen on keskeytetty laitoshoidon vuoksi.

Tämän lain 9 a §:ssä oleva rahamäärä vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7c ja 10 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (734/1992) 7 c §:n 1 ja 2 momentti ja 10 b §:n 4 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat 7 c §:n 1 ja 2 momentti laissa 1217/2007 ja 10 b §:n 4 momentin 1 kohta laissa 221/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 c §

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu. Maksu voi olla enintään 82 prosenttia hoidossa olevan tässä laissa tarkoitetusta kuukausitulosta, jollei tässä laissa toisin säädetä. Maksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain vähintään 90 euroa.

Jos pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta perittävä maksu voi olla enintään 41 prosenttia edellä mainituin perustein yhteenlasketuista kuukausituloista. Laitoshoidossa olevan henkilökohtaiseen käyttöön tulee kuitenkin jäädä vähintään 90 euroa kuukaudessa. Jos molemmat tässä momentissa tarkoitetut puoliset ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksu määräytyy kuitenkin siten kuin 1 momentissa säädetään.

Ehdotus

7 c §

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu. Maksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidossa olevan tässä laissa tarkoitetusta kuukausitulosta, jollei tässä laissa toisin säädetä. Maksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain vähintään 90 euroa.

Jos pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta perittävä maksu voi olla enintään 42,5 prosenttia edellä mainituin perustein yhteenlasketuista kuukausituloista. Laitoshoidossa olevan henkilökohtaiseen käyttöön tulee kuitenkin jäädä vähintään 90 euroa kuukaudessa. Jos molemmat tässä momentissa tarkoitetut puoliset ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksu määräytyy kuitenkin siten kuin 1 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 b §

10 b §

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksun määräämisen perusteena olevat tulot

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksun määräämisen perusteena olevat tulot

-----
Tuloina ei oteta huomioon:
1) 10 a §:n 3 momentissa mainittuja tuloja;

Tuloina ei oteta huomioon:
1) 10 a §:n 3 momentissa mainittuja tuloja lukuun ottamatta vammaisetuuksista annetun lain mukaisia etuuksia;

-----
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2010.*

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.*
